

Ets en un restaurant i mires a la taula de devora com un home o una dona treu fum per la boca i el nas, després d'inspirar-lo d'un artefacte que sembla un cigarret. No ho havien prohibit, això? No. No fuma. *Vapeja*. La nova moda. A la qual es rendeixen milions i milions de fumadors arreu del món per intentar, justament, deixar la seva condició. Volen passar de ser fumadors a vapejadors. Ja tenim un nou verb que en tots els idiomes defineix l'acte d'inspirar vapor dels cigarrets i pipes electrònics. Vapejar és un negoci enorme que, segons l'empresa d'anàlisis econòmiques Euromonitor, va moure uns 2.000 milions de dòlars l'any passat, uns 500 dels quals a la Unió Europea. I s'espera que les xifres enguany es multipliquin.

El gran desenvolupament dels e-cigarrets s'explica perquè, per una banda i com diuen les empreses que en venen, pareixen ajudar a deixar de fumar i, per l'altra, com que fins ara no és una activitat regulada, aleshores es pot vapejar a llocs de feina, a restaurants... pertot. Un camp verge, en fi, per a un gran negoci.

Un gran negoci. L'evidència, per simple constatació visual a qualsevol de les nostres ciutats, s'imposa. Les botigues de cigarrets electrònics es multipliquen. En naixen com bolets. Pertot n'hi ha. I l'oferta per a posar-ne de noves, amb el sistema de franquícia, no para de créixer. La setmana passada aquest setmanari va constatar la presència a Internet de 26 empreses –podrien ser-ne més– de cigarrets electrònics que oferien obrir franquícia. La inversió que l'aspirant a vendre

De fumar a vapejar

Han tingut tal èxit que fins i tot han creat un nou verb, 'vapejar': són els cigarrets electrònics, un negoci enorme a l'alça.

Les franquícies d'empreses de cigarrets electrònics es multipliquen sense parar, és un gran negoci que mou més d'un milió d'euros al dia, a l'Estat espanyol.

els e-cigarrets ha de fer va dels 3.500 euros fins als 30.000. Per descomptat, el local va a banda. Cada una de les empreses té el seu respectiu cigarret o pipa electrònics: Vaporgreen, Innovation Flavours, News Smoke, Smoke Quality, Fuum, iPosh, Essenz, Clodua, Sm'art Smodge, SinProblema, Eleven, eBreeze, elotfive, FumAroma,

HappySmoky, ILoveSmoky, ItalySmoking, Onne, Puff, Reyman, Fumaroma, Sizza, SmokingStyle, Smookis, VapoVapo i Volari. Pràcticament, totes varen ser creades entre 2012 i enguany. Una simple mostra de l'èxit d'aquest negoci.

Les primeres empreses, darrere de la del xinès Hon Lik, Ruyan –vegeu

La disputada paternitat

Qui va inventar el cigarret electrònic? La premsa internacional ha *descobert* els darrers anys Hon Lik, un farmacèutic xinès, com el pare del cigarret electrònic. Ell mateix així es presenta. No obstant, és una paternitat discutida. Un nord-americà anomenat Herbert A. Gilbert va patentar el 1963 un dispositiu anomenat "cigarret sense tabac ni fum" que permetia aspirar aire calent i humit com si fos fum; és a dir, vapor, igual que els actuals e-cigarrets, com se'n diu. Però el

personatge i el seu invent desaparegueren sense tenir èxit en el mercat. Un altre nord-americà, un estudiant d'informàtica, Stéphane Vlachos, va inventar l'any 2001 el cigarret electrònic actual, pròpiament dit, que va presentar el 2002 a l'Exposició Internacional d'Invents de Ginebra (Suïssa). Estranyament, no va patentar el seu invent. Al cap d'un any Hon Lik patentava a la Xina el seu e-cigarret. El maig de 2004 ja el tenia al mercat xinès. El 2007 aconseguí la patent internacional i començà el gran desenvolupament del seu negoci. Vlachos, per la seva banda, comercialitzà també el 2004 el seu invent, però va ser sepultat per l'èxit del competidor xinès, i a l'últim acabà renunciant a continuar fabricant-lo.

Hon Lik

Tota la premsa internacional persegueix Hon Lik. És un antic farmacèutic que ara té 57 anys i que va ser durant molts anys fumador. Segons conta a les nombroses entrevistes que concedeix, estava obsessionat per deixar el vici però no hi havia manera, fins que una nit somià en una gran quantitat de vapors que respirava i que li permetien deixar de fumar, i fou així, diu, com se li va acudir començar a treballar per inventar el que llavors, el 2003, seria el cigarret electrònic. Una explicació estranya, si més no. Però el que realment importa és que ell fou qui creà l'empresa que patentà i comercialitzà l'e-cigarret Ruyan –que vol dir, en xinès, ‘semblant a fumar’–. Avui és l'empresari de moda a tot el món i concedeix entrevistes als mitjans internacionals més importants. Explicava a *Los Angeles Times*, el 3 d'octubre, que “fumar és molt perjudicial i jo he fet una enorme contribució a la societat”, gràcies a l'invent que està ajudant milions de persones a deixar el vici. Diu que l'èxit comercial del seu invent va ser immediat a la Xina i que la producció i la venda es van multiplicar quan, a partir de 2007, amb la patent internacional, l'exportà arreu del món. Malgrat l'èxit i que tothom suposa que Hon Lik s'ha fet multimilionari, ell assegura que no és així. “No sóc ric, per culpa dels problemes que la meua empresa ha d'afrontar”, diu en referència als litigis que ha mantingut i manté als Estats Units i Europa contra competidors que, assegura, copien “el meu invent”. Unes còpies que, a més, i segons deia al *Nouvel Observateur* el passat 29 de setembre, no estan ben fetes i per això les autoritats sanitàries d'alguns països desconfien dels e-cigarrets. Precisament per fer front a aquesta competència que ell troba deslleial es va “aliar” –així ho qualifica– amb la multinacional líder mundial en el sector del tabac, Imperial Tobacco, a canvi de 75 milions de dòlars. Una aliança que no era altra cosa que la compravenda de la seva patent. “No hi veig cap contradicció, en això d'aliar-me amb la més gran tabaquera, perquè aquesta indústria haurà de trobar solucions alternatives a fumar” i el seu invent, deia al diari californià referit, “és una gran passa” en aquest sentit. Almenys és una passa que l'ha fet ric.

requadre–, daten del 2008. És l'any en què s'inicia aquest negoci a Europa i els Estats Units, si bé a la Xina ja s'estava desenvolupant des d'uns quatre anys abans. Cap de les poques empreses en funcionament aquell any va vendre més d'un parell de desenes d'e-cigarrets al dia, de mitjana, durant el 2008, mentre que ara, i malgrat que el nombre d'empreses s'hagi multiplicat, cada una en ven fàcilment quatre, cinc o sis centenars. Les més avançades arriben al miler o el sobrepassen. I pujant.

L'estoig bàsic per a vapejar surt per una xifra que va dels 35 als 40 euros, i sol incloure el cigarret i una càrrega. Llavors, és clar, s'ha de comprar cada nova càrrega, que surt a uns vuit euros. Es calcula que un vapejador de tipus mitjà ha de gastar, si fa no fa, un euro per dia. No hi ha dades sobre quants

EL TEMPS

Malgrat la manca de regulació legal a l'Estat espanyol, moltes veus mèdiques alerten que podrien ser dolents per a la salut.

vapejadors existeixen, però les especulacions més creïbles, fetes a partir de les xifres que presenten les mateixes empreses, parlen de prop d'un milió de vapejadors a tot l'Estat espanyol. Amb una alta probabilitat que s'acabi enguany superant aquesta xifra. La qual cosa suposaria un negoci d'un milió d'euros diaris. De 365 milions anuals. I a l'alça.

És obvi que es tracta d'un negoci molt apetitós. Sobretot perquè les xifres dites són estimacions baixes, ja que és una activitat basada en un consum que s'està desenvolupant a una velocitat de vertigen i en el mercat apareixen contínuament tant accessoris diversos com estoigs de luxe, de manera que l'estimació d'un cost d'un euro per vapejador de mitjana fàcilment podria ser superat aquest mateix any 2013. De fet, Dino de Rinaldis, responsable per a tot l'Estat espanyol de l'empresa Smookis, amb seu a Palma, la setmana passada oferí a aquest setmanari informació sobre el seu producte: en els trams d'oferta més cara l'estoig bàsic duplica i triplica els preus més barats. Així que es massifica el consum d'e-cigarrets apareixen aquest tipus d'ofertes, més sofisticades –de luxe se'n podria dir– i que van tenint cada vegada més sortida en el mercat, de manera que incrementen la mitjana de despesa per vapejador.

No hi ha dubte que és un negoci gran i puixant. Però és estructuralment sòlid o és alguna cosa merament conjuntural? Dit d'una altra manera: estem davant d'una bombolla que acabarà explotant víctima del seu propi èxit, com les immobiliàries o, més recentment, com les botigues de compravenda d'or? Les empreses que volen captar inversors per obrir franquícies –en principi era només a ciutats a partir de 30.000 habitants, però la tendència és a acceptar-ne pertot– asseguren que no hi ha por que s'estigui vivint cap mena de bombolla perquè és un sector “en expansió” i que té “solidesa”. Però no parlen d'una amenaça potencial que podria ser seriosament greu. Letal per a moltes franquícies. I és que es reguli des del punt de vista sanitari el negoci, i se'l redueixi –com ha passat en altres països– a una activitat igual a la venda i consum de tabac o, com a mínim, que sigui considerat un producte sanitari i

A pesar de la desconfianza dels especialistes en pneumologia, l'e-cigarret està tenint un gran èxit com a substitut del tabac.

per tant hagi de sotmetre's als controls i forma de comercialització propis de la indústria dels medicaments, i perdi, doncs, la consideració actual de mer producte de consum general.

Innocu per a la salut? Quan es va començar a aplicar la llei contra el tabac, el 2011, el consum d'e-cigarrets es va disparar. I continua a l'alça. La immensa majoria dels consumidors creuen inhalar vapors innocus per a la salut. Però no tothom està d'acord amb aquesta creença. De fet, el vapor que s'inhala té part de nicotina, tot i que manco que la que existeix en un cigarret de tabac. La qual cosa podria suposar un perill d'addicció. Ara bé, en aquests moments no hi ha cap estudi que avaluï mèdicament l'acte de vapejar. Per tant, l'activitat no té regulació sanitària. És una mercaderia, com qualsevol altra, que no requereix permís de les autoritats del ram. Però això podria canviar en un futur no gaire llunyà.

La Societat Espanyola de Pneumologia i Cirurgia Toràcica declarava formalment el passat 4 d'octubre que "el vapor d'aquests cigarrets pot ser tòxic"

i que de cap manera "podem recomanar-ne el consum com a mètode per a deixar de fumar". En la mateixa línia, l'Organització Mundial de la Salut emetia recentment un comunicat en el qual assegurava que els e-cigarrets que porten nicotina –la majoria– haurien de ser tractats com a mínim amb la catalogació legal de "medicaments" i, consegüentment, haurien de sotmetre's a les avaluacions, controls i vies de comercialització que són propis de les medicines.

Als Estats Units, l'Agència Americana del Medicament, ha constatat que els e-cigarrets porten nitrosamines, anabasina, di-etilè-glicol i beta nico-tyrina, que són agents cancerígens. Si bé encara no s'ha produït una acció legal de prohibició del consum en llocs públics i laborals o de regulació sanitària d'aquest producte, tot indica que aquest país podria seguir la senda d'altres que sí que ho han fet. A Europa, tant Alemanya i Suïssa com França n'han prohibit el consum –com el tabac– en llocs públics i laborals; Finlàndia i Àustria consideren legalment els e-cigarrets com a medicines i, per tant, la comercialitza-

ció ha passat a ser molt més restringida i controlada. Al Canadà es prohibeix que es comercialitzin amb nicotina. A Argentina han prohibit la importació del producte i tot tipus de publicitat. A Austràlia se'n va prohibir el consum en llocs públics i laborals el passat mes de setembre. Al Brasil els havien prohibit igualment un poc abans...

Com es veu, el setge als e-cigarrets comença a ser important. I tot indica que els pròxims mesos augmentarà. De fet, el Ministeri de Sanitat espanyol ja n'ha prohibit el consum en tot establiment mèdic i sanitari. Podria ser la primera passa per a seguir una senda semblant a la de França i Alemanya. Per una altra banda, la Unió Europea la setmana passada va començar el llarg procés legal per a aprovar una nova directiva contra el consum de tabac que a priori té previst incloure alguna norma de control per als e-cigarrets.

Un gran negoci amb ombres de futur. Tanmateix, sembla que és alguna cosa més que una moda, això de deixar de fumar per passar a vapejar.

Miquel Payeras